INSTITUTE FOR TEACHER EDUCATION ✯ LIBRARY

ވާހަކަ

ދަސްބީހި

ޢުމްރާ އިބްރާހީމް، ސ. ޢެމްބަސީ

(251 ވަނަ އަދަދުގެ)

އަބަންމައިދީ ހަސްގަނޑު ދޮރަސްގާ ދިމާއަށް އުސްބިހިފައިގެން ދެފަރިވައްކަން ޖެއްވުމަށްފަހު بسم الله އޭ ވިދާޅުވެފައި ބޮކަރަސްބުގެ މަތިނަށްގަވައިދިއެވެ. ދަނޑިން ބޮޑު ސަވުސަވޭ އެއްވުމަށްފަހު ބިސްމި ވިދާޅުވެފައި ކުޑަބޮކޯޅެއް އަސަގައިން ޖަހައިފަހައި "މިކަސްބުޖެ ބޮޑު މިހާކާ އިސްދެވިދާ މިކަސްބުޖެއް ފިރިކޯއި ކޯބާ؟ އަދިވެސް މަދުން ނުޖަވަސްހީ؟" އަބަންމައިދީ އެއްސެވިއެވެ. "ނޫން - އެހާ އަހައިސް ފުނވަރައިގެން ހިސަގެއްޖެ. މިހާރުވަސް މިސްކިތުދޮރުގަ" އަބަންމައިދީ، އައްޑަބައާ ކުރި ސްވާމަން ޖަވާބު އެރުވި ދޮންފާރިމަހެވެ. އެއި ކުޑަބަސްޖުސް ގެއަން އައި ދޮންފާރީގެ ބައްޖަ މިސްކިތުދޮރަން ދިޔަތަނާއެވެ.

"އެކޯއިވެސް ދެން އަތުވެދާނެ. ޖަގެއް ނުވާނެ. މިހާރު ވާނީ މިސްކިތުދޮރުގަ." އައްޑަބައިވެސް އިތުރުކޮށްދިނެވެ.

އަބަންމައިދީއާ އައްޑަބައާ ދެއްކުވުނުން އެކިއެކި ވާހަކަ ދައްކަވާން ވަރަން ރަސްގަވަން ކައިދިއެވެ. އައްޑަބައަށްވެސް މިހާ ވަރަން ރަސްގަވަން ކުރެވުނެވެ. ސަވުންޖާގުޅުގެ ނިޔާވިދަރުން އައްޑަބައިވެސް ކައިއުމާނި ވަރަން މަދުނުނެވެ. ނަމަވެސް މިހާ އަބަންމައިދީ އާ ދެރަހުމަމުކޮށްރިން އެއްސުފުރާމަކިން ބައްދަލުވުމުން އައްޑަބައިގެ ހިތަވަ ލައިވެގެން ދިރައިކަމަން ވެދާނުއެވެ.

މިހާރު އަބަންމައިދީ އާއްނުނުމި ފުނޖާމަކިރުނި ބޮޑު އުނދަޅިގެއެވެ. ވާގަނޖު ނުވިނ ދުނފުދު ހިއްޖަވަން ކުރުއަމު މައްކަރުނ އުނނުމިއިރު މަގަމުގަޔި އުނދަޅި ނައްޗައިދުނ އައްޑަބައި އިނުވެ. އަބަންމައިދީ ދުނފުދު ހިއްޖާ ނިމިގެން އައްޑަބައި އަމަން ނުވިލާ ފުރިކަނޑައްފުމުނ އައްޑަބައި ދުނބުން ފަރަވައިދިއެވެ.

އަބަންމައިދީ އެރަނަން ވަޖައިގެން ކުނނަވައިރު އަބަދުވެސް އަވަހާރަފުޅު

ޗައްބަވަނީ އުޅުނު ދަރިގެއެވެ. އެކުއްޖާވެސް
އަބަންމައިދީއަށް އަވަހަށްދުވެ ޗައްބަވަނީ
ތޮން އަށްހަޅަ އިނީ އުނދޫނީގެއެވެ.
އަބަންމައިދީ އަވަހަށްދުވެ ޗައްބަވަމުން
އަށްހަޅަ ނިކަން ހިނގައްޖެއެވެ.

އެކުއްޖާ ހިނގައްޖެއެވެ. ތޮންފާޅުމަ
ކުޑަކަނޑުމަގައި އިނދޭ މާއްޖާ ބޭނިބޭނި
ވަޅުބަދިވެގެން ތޮޅުމައްކަން ނުކުމެ ޅާޅު
ބަޗާޗާރި އެތެރެއަށް ވަދެ ގެންދޫއް
ބާޗައިގެން ދުކޮވަން ހިނގާޗާރި
އަނބުއްކާވެސް ތޮޅުން ބާދީ ޅާޅު ބަޗާޗާރި
އެކަކަށް މިކަކަށް ގޮތަކަށް އުވައިގެ ކުއްޖައި
ކުޑަބަޔަކުން މާކަޗުމިގޮތަކަށް ގޮސް
އެތެރޭގެތެރެއަށް ވަދެއްޖެއެވެ. ކުޑަބަޔަކުން
ފަހަތުން ތޮންފާތުމަވެސް ވަނެވެ. ކުޑަ
ބަޔަކުން ވަށްގޮނބަދު އޮނގެޔައެވެ. "އަގު
- މަ ނުކައި އޮނގެޔަ؟ - ޔެއްވީ. މަ
މިޗާ ނުކައި - އާނީ؟" ތޮންފާތުމަ އިނީ
ކަން ބަޖުދުފެއްވެ. "މިޗާ މިއުޅެނީ -
ބަނޑުގައި ހިނގާ މާމިނައިން އަތުރައަން
ދޫވެނީ - މަޑުއްނުކަނަން. މަ ކަން ދުރީ."
ކުޑަ ބަޔަކުން މާގިގޮތަކަން ބާނދިއެވެ.

"މަ ނުކަންޏާ މަޑުއްނުކަނަން -
ނިދީމަށް އަޅާނީ." ތޮންފާތުމަވެސް ބާލި
އަވަހަށް ބާރުކަދީ ދަމާޗާވާމަލެވެ.

ވަގިތު އަންމަން ގޮދުމިއިރު
ކުޑަބަޔަކުން ނުމިވެ. އަބަންމަދީއާއި
އަށްހަޅު ވަގިއްނަމާދުން އައިއިރު
ކުޑަބަޔަކުން މަދަންދާ އެއްކޮޅި ހިފައިގެން
ދޮނިދުނަކަން ހިނގައްޖެއެވެ. އަށްހަޅުވެސް

އޭނާ ގެންދާ ކުޑަބޭބީ ހިފައިގެން
ހިނގައްޖެއެވެ.

އަބަންމައިދީ އާގެއި ކުންނަވާތަ
ކަފުމާއި ވައްޖެއެވެ. ނަމަވެސް
އެއް ގޮތަކަށްވެސް ކުޑަބަޔަކުނާއި
އަބަންމައިދީއާ ޅައްހަޗާއް ނުވެއެވެ.

އެއްހުއްދާ ހުރަގަނޑުވެ. އަށްހަޅު
މަނާޗިދީ ތަނަކަށްގޮއް އަވަރަކުވެ. މަކުދިޅު
ނަމާދަން ގޮވިތަނާއްވެ. ކަނައްއަން
ދިމާވާވުން އަށްހަޅުއަން އިޝާނަމާދަން
ވަގުތަން މިޝްކިތަން ދުވުނުވެ.
އިޝާނަމާދުން ވަދައިގެން އަބަންމައިދީއާއި
އަށްހަޅު ގެއަން އަދި އާނިގައެވެ. ގެއަން
ތަދި ހަށް ހުރަގަނޑުގެ ކައުމަން
އިންނަފުދު ކަހަރުމަން ގެންދިޔަދިހު
އަކަންހުރުއަކަ އަށްގެމަން އެއްދާވަށް ފާކަކަ
ދުކަވުމުން ދިޔައެވެ. ކަށްމާ ހުއަކަވަށް
ކަށްމާވަށް މަދުތްއިމަކަން ފާކަކަ ދަށްކަވަނީ
އަބަންމައިދީއެވެ. އަށްހަޅު އިންނަނީ
އަޅައަކާނުވެ. ވިނަ ވަކަހަރުމަން އަބަންމައިދީ
ދަށްކަވަނީ ދީނީ ފާކަކައެވެ.
މަދުތްއިމަކަފާކާހާ ފާކަކައް ނޫނީ އަށްހަޅު
ދަށްކަނާދު ނޫނާއެވެ. ކަށްމާއިކަވަށް އެޔަގެ
މަދުތްއިމީ އަދި ގުޅިޔަން މަވާމަ
މަދުތްއިމަކަނުވެ. "މިކާހަ މިހަނޫގެ
ކަށްމާއެއްމަވަށް ގުހަނިގަވު ގިއަދު ނުވާ"
އަބަންމައިދީ މަދުތްއިމަކަން ގެންޖިއްޖެއެވެ.
"ހިގަން މަމިދާދިގި ޔެއްވީމަ؟" އަށްހަޅު
ދިޔައި ސުވާލުކައިގެންނުވެ. "މުދިނިބަ
މިއަދު ދެވަނަދި ފާކަކައަކަން މިގަން މިބަނީ

ގެންދިޔުމު ނަމާދުން ފަހިބައިގެން އަންނަމުން ބުނީ މިހާރު މިރަށުން މާލެނަށިން ދިޔުން މަރުވާ ވާނެކަމަ. އެއީ ތެދެއް. އަހަރުން މިރަށަށް އައިފަހުން ވެސް ދުވާލަކު އެކަކު ނުވަތަ ދެމީހަކު މަރުވޭ. އަހަރުން އެކަމާ ވަރަށް ވިސްނައިފިން. އެކަމަކު އެކަކުވެސް އެވާހަކަ ނުދައްކާތީ އެއްޗެއް ނުބުނަން މިހިރީ." އަބަނަމައިދީ އިސްނުވި ހިތުޖެހު ހަމަޖެހިފައެވެ. "އެދޭ. އެދޭ، މަހަނދު ދޯނިމަތީގައިވެސް، އެންނަނީ ތިހުރިވާހަކަ. އެންގެންވެސް ތިބުނީ ސިހިސިހި. މިކަހަލަބޮޑު ކަންތަކެވެސް ނިހާލި ތިހުރިހާލާތް. ހިނގައިޖެހޭ ދުނިޔާވިހަލާސް، ބަލަހައްޓާ ނުލާ. އިރުއެއްސުވަ އިރުއަރާއިރު އެއްނުވެ މަރުވެވޭ. މުދިނެއްބާ ބޮޑު ކޮޅުތަކާ؟ އަހަރެމެންބާ އިނީ ވަރަށް ހަސްފަސްވެއެވެ.

"މުދިނެއްބާ ބޮޑު ކަމެއްކޮށްދެނީ." އަބަނަމައިދީ އެވަނީ ކުޑަވެފައި ދެއްވިއެވެ. އަބަނަމައިދީ ދެކެވޭ ހިތާމަވިއެވެ. އަބަނަމައިދީ އިސްނުވި ޝަރުއީގެ ނަސޭހަތްތަކުން ދިރުމާއިމަތިންދާއަރު ބަދަލުވަރިނަވެ. "އަހަރުން މިރަށަށް އައިފަ ހަފްތާއެއް ވެއްޖެ. އަދިވެސް މިކަން ބޮޑުވި ފިހާރަތު ނުލިބުނު. ހަމަޖެހިގެން އިތުރު ކުޑަބައިސްކަރުގެ ސަލާ ކުޑަބައިސްކަރު ނުލިބޭ." އަބަނަމައިދީ ޝަކުވާ ކުރައްވިއެވެ. "އެކަމި ވަރަށް މުހިއްމެވެ. އެހެންވެ ގޮތަށް ކުރަހަވާލުވިޔަ. މިގައިން ދަރު، ކާހި މިހާރު އެއްގަލަކުން ވެސް ގަނޑުކަން އަދި ހެދުން ދަރުކަނުން ވެސް ނުލިބޭ. އެއީ އެކަމުގެ ގަޑުބައިކަމި - އެބޭގެ

މިރާލިކަން." ބޮޑުކަރުގޭ ދަރުބިކާރަން މީއްބަރު ކާރިއްވީ. "އާދެ. އާދެ. މިގޮތްގެ މިހާރުކަން އަބަނަމައިދީއަކުވެސް މިހާރު އާދޭގެ، އެއީ ނަމަ އެކަކުއީގެ މުހާރުކަން ދު." ހޯދާގެ އެހުނަނަ ހަތަރު ހާނުވެސް އެއީ އެކަކުއީގެ މުހާރުކަން ދު." އަބަނަމައިދީ ވަރާމާތްކޮށްގެ ހާގަރައި ވިދާޅުވިއެވެ.

"އޭ... އޭ... އެކަކުހާ ނުވަނަގަން. އެކަމަކު އެކަކި އަހަރުމެން ހޯދަން ކުދުރުކަ ގޮތަކުން." އައްހަޅަ އިނީ ވަރަށް ބިހާރުގެން ހެއްވެ.

"އާނ... އާނ... މިހާރުވާ މުހާރުކައްޔު - މިހާރާ މުހާރުކަރަށްވަނީ ދުވަސްކަޅަކުން މިހަރު ފަސްކޮމިގެއި ހުންނާނީ ދަނބިކާއި އެކަކީމިއްޔޯ." އަބަނަމައިދީ ދެއްޔަމަން ބޭނުންކޮށްވާފައި މަދުވެވަޖައިގެންފިއެވެ. "ކަކަނީ ކަކަނީ - އަ... އަނެއްކާ އަނެއްކާ؟" އަހަރެބައެން ޗުމުރަ ފުހިނަރަށް ނުކުރުވުނެވެ. ނަގަސްދޭ އިން ބައިސްވާ މަންޖެން ވައްޖާރަފައި ފެނަމަން ޗެހިރިއެވެ. އެވަގުތު ގެފުރި ފުރަރި ޗެހިއަޖު އިވިއްޗެއެވެ. އެހި ސާބުން ވާނަކަ ގެދުކަސްޖުނެވެ. އަދި ދުރަހުރަމްމަރިން އަމްދުވެގެން ބަޖު އުސްދުއްހަން ނުކުމެވެ.

އަހަރެބައެން ސިދުސް ވަރަން ޖަހުނުނެވެ. ފުކުރުކުކުން އެވެފުސިއެވެ. ނަމަވެސް އެވާހަކަ އިމްރަން ދުއްކާކަން ނުކުރުނެވެ. ހިތްބިރުގަނނަ ވަރުނުނެވެ.

އަދި ދޮންފުޅުމަތީ ހިތުގައި ދޭހިދާނެއެވެ. ދޮންފުޅުމަތައަށްވެސް އޭވާހަކަމެއް އަޑުއިވުނެވެ. ވިދާ ދޮންފުޅުމަތުވެސް އިނި ހިތްހަމަޖެހިފައެވެ. ބައެއް ފަހަރަށް ޝަވެއްކަ ކުރުވެއެވެ. އަނެއްބައި ފަހަރު އަބަދުމައިދިޔައަށް ހިތްބުރަ ކުރުވެއެވެ. އާއި، ދޮންފުޅުމަތުގެ އެފަދަ ޙާބިވާ ފިޔަވަޅާ ބަދުނާމު ވާކަހަލަކޮޅަކަށް އަބަދުމައިދިޔަގެ ވާހަކަފުޅު ހުރިމަތެވެ. ކޮށްމުއަހަކަށް ދޮންފުޅުމަތައަށް ގޮތެއް ނިންމާކަށް ނޭނގުނެވެ. ބޯޑުއަނިޔާމެގައި ކުޑަބަޔަކަށް ކަށް ހަދައިގެން އިންތާ މާގަދައަށް ނިކުއްޖެއެވެ.

ދުވަސް ބައިވަނީއެވެ. އަބަދުމައިދިޔަ އޮންނަވި ހެދުމު ޖައްވައެވެ. އަޅުވެސް ކުޑަބަޔަށް ގޭތެރެން ނާދެއެވެ. އަބަދުމައިދިޔަ މަސްވެފަ ބޭއިގެން ވެސްކުޅަރުވައިގެން ނިކުމެ ބޭއިގެންނަވަދިވެއެވެ.

އަބަދުމައިދިޔަ އެންމެ ފުރަތަމަ ވަޑައިގަތީ އަތިރިއަށެވެ. ވަޑައިގެން އަތިރިމަގު ގައި ހުރި ބޮޑު މުދިނިގެސްދޮށުގައި މަޑުކޮށްލެއްވިއެވެ. އޭރު ދެލިކި ފެންފަށުން ރާދަފަސް ޖާގެން ހިލެވެ. އަބަދުމައިދިޔަ ފުރުވާލާ ބައްޔަލާން ހުށަހަޅާ ހިފާން ކަރުހާޅުތައް އެއްކޮއް ފެނިވަޑައިގެންފިއެވެ. މަޑުމަޑުން އެދި ބޮޑުވަމުން ދިގުވަމުންގޮސް ދިވެހި ރަށްއާ ދިމާލަށް ހަމަޖެހިބައިފިއެވެ. އާދެ

މުދިނިގެއިގައި ހުރި ރަނދަޅުކުރަށްޗާއެވެ. މިއޮތީ ޖަނބުއްޔި އޮތްނަމަތެއިގެ ހުރި ކަރުގޮސްހުރު ފުނޑި ދިމާއަށެވެ. އިސްޓަރޯކަ ގޮސްހުރު ފުނި ހުސްކުރިޖެހިފައިވެއެވެ. ދުރުން އަށްއިކާފަސް ދިގުވަން ފަހަރިއިވެއެވެ. ކުރިގެ ދުގުވަމުންފަހަރުގަ ތިލަފަހު ޖަނބުއްޔި ގަބުރުހޯދަން ދިމާއަށެވެ. އެދުވަހު ވަޑުޖެ ގަބުރު އޮތީ ދިމާއަށެވެ. އިރުކޮޅުކަން ތެދުވެ ކޮށް ދޭހިފައި ޖަހުޖެހުން ކުޑަވެން ފަހަރިވެއެވެ. މިގޮތެއްގޮސް އެއްވުލަހަރުން ހުރިފަރުވެއެދޭއެވެ. ދުރުން ޗޯރުގޮސްޖެ ކަރިގެންފައި އިރުކޮޅުކަން ފުރުނު ކުޑަބަޔަރު ދޫދުން އަރައިގެން އަނބަނިލަރުއެވެ. އަތުގައި ހުދުފުރައްއެ އެމެވެ. ކުޑަބަޔަރު އަރައިގެން ދިޔަގޮތް ދިރައި ގޮތުރަރުއެވެ. ކުޑަބަޔަރުގެ ވަސްފުރަތަރުން އަބަދުމައިދިޔަ ވަޖައިގަތި މިހެނިތަރުއެވެ. އާދު ފަތިހުނަރުގެ ވަގުތު ފަހަރަށް ކާއިރިވެއްޖެއެވެ.

އަނެއްދު އަބަދުމައިދިޔަ އިސްޓަރުގެދުން ފައި ބައިގެން ވަޖައިގަންނަވަމުން މުދިނިބޭގެ ވިދާޅުވި މިދު ދަރު ހިނގަން ނުކުންނަވާނެ ކަމަށެވެ. ދުވަޖެބައިގައި އަބަދުމައިދިޔަ ވަޖައިގަންނަވާއިރު މުދިނިބޭ ތައްޔާރަށް ހުސްނަން ވިދާޅުވިއެވެ. އަދި އައްޔަބޭވުނު އާދު މުދިނިބޭގައި ގޮސްހުރުމަށް އަބަދުމައިދިޔަ ވިދާޅުވިއެވެ.

(ނުނިމޭ)